

Risikfaktorer hos den unge

1. Trotsighet, ilska eller oräddhet

Definition: Trotsar föräldrars och andras önskemål och tillsägelser – är olydig – eller blir lätt väldigt arg och irriterad. Verkar orädd eller gör riskfyllda och farliga saker.

2. Överaktivitet, impulsivitet eller koncentrationssvårigheter

Definition: Är väldigt kroppsligt, fysiskt aktiv och rastlös. Är impulsiv och har svårt att vänta på sin tur och att tänka efter innan han/hon gör något. Har svårt att bibehålla uppmärksamheten och att koncentrera sig längre stunder.

3. Svårigheter med medkänsla, skuld eller ånger

Definition: Har svårigheter med medkänsla eller bryr sig inte om andra eller vad de känner och tycker. Verkar inte känna skuld och ånger när han/hon gjort något fel eller någon annan illa.

4. Bristfälliga språkliga förmågor eller skolprestationer

Definition: Har svårigheter med tal, läs- eller skrivförmåga. Presterar bristfälligt i skolan.

5. Negativa problemlösningar, tolkningar eller attityder

Definition: Använder negativa/destruktiva beteenden/problemlösningsstrategier för att lösa olika situationer eller har ett negativt sätt att tolka andras beteenden och avsikter. Ger uttryck för negativa normbrytande och statusfokuserade och materialistiska attityder och värderingar.

6. Nedstämdhet eller självskadande beteende

Definition: Är nedstämd, ledsen, deprimerad eller uppvisar självskadande beteende.

7. Normbrytande beteende

Definition: Bryter mot gällande normer, regler eller lagar på ett aggressivt eller icke-aggressivt sätt.

8. Alkohol- eller droganvändning

Definition: Använder alkohol i berusande syfte eller använder andra droger.

9. Problematiske kamratrelationer

Definition: Har svårt att behålla eller är inte intresserad av relationer med kamrater med positiva beteenden och attityder. Umgås med kamrater som har normbrytande beteende eller attityder, eller som använder alkohol eller andra droger.

Skyddsfaktorer hos den unge

13. Positiv skolanknytning och prestationer

Definition: Har en positiv anknytning till skolan och skolarbetet och trivs och tycker det är roligt med skolarbetet och trivs med skolkamrater och lärare. Presterar åtminstone genomsnittligt i alla ämnen i skolan.

14. Positiva förhållningssätt eller problemlösningar

Definition: Är glad, hjälpsam, artig eller har positiva och konstruktiva sätt att lösa problem och stressade/pressade situationer.

15. Positiva umgängen och aktiviteter

Definition: Har ett positivt och prosocialt umgänge och stöd. Deltar i regelbundna strukturerade aktiviteter eller ägnar större delen av sin fritid åt positiva och icke normbrytande aktiviteter.

16. Den unges medvetenhet och motivation

Definition: Är medveten om det egna problembeteendet eller är motiverad till förändring.

Risikfaktorer i familjen

10. Föräldrarnas egna svårigheter

Definition: Föräldrarna har ekonomiska svårigheter eller är nedstämda, ledsna, deprimerade. Föräldrarna konsumerar ofta och mycket alkohol eller har ett kriminellt beteende.

11. Svårigheter i föräldra-barnrelationen

Definition: Föräldrarna är osams med eller är inte engagerade i den unge. De har svårt att visa kärlek och ömhet eller har svårt att acceptera och känslomässigt ta till sig den unge.

12. Föräldrarnas svårigheter med uppfostringsstrategier

Definition: Föräldrarna har inte tydligt fördömande attityder mot icke-önskvärda beteenden eller har liten kännedom om den unges beteenden och förhållanden. De har svårt att vara konsekventa i sina reaktioner på den unges beteenden eller använder sig av hårda uppfostringsmetoder.

Skyddsfaktorer i familjen

17. Föräldrarnas ork, engagemang eller stöd

Definition: Föräldrarna har gott om tid och ork att engagera sig i den unges liv eller är allmänt intresserade och engagerade i den unges liv. De har stöd från utomstående eller har förmåga att använda sig av de stödresurser som samhället har att erbjuda.

18. Föräldrarnas positiva attityder och uppfostringsstrategier

Definition: Föräldrarna är tydliga gentemot den unge i sina attityder mot normbrytande beteende och droger och uppmuntrar till positiva fritidsaktiviteter. De är mycket konsekventa i sina reaktioner på den unges beteenden eller känner till mycket om den unges liv och förhållanden.

19. Föräldrarnas medvetenhet och motivation

Definition: Föräldrarna känner till och verkar medvetna om den unges problematik och eventuell egen problematik som kan påverka den unges beteende. Föräldrarna är motiverade till förändring.

FOSTER- OCH SPÄDBARNÅLDER (- 9 MÅN – 2 ÅR)	FÖRSKOLEÅLDER (2-6 ÅR)	TIDIGA SKOLÅR (6 – 12 ÅR)	SENARE SKOLÅR (12 – 16 ÅR)	GYMNASIUM (16- 18 ÅR)
<p>Föräldrar</p> <ul style="list-style-type: none"> • Instabil anknytning • Nedstämdhet i samband med barnafödande • Psykos i samband med barnafödande <p>Barn</p> <p><u>Generella</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • För tidigt födda • Liten viktuppgång <p><u>Autismspektrum och allvarliga kognitiva funktionsnedsättningar</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Motoriska problem • Utvecklingsförsening • Tal- och språkförsening • Över- eller underaktivitet • Koncentrationssvårigheter • Sömnproblem • Ätproblem <p><u>Inåtvända</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Besvärligt temperament • Anknytningsproblem 	<p>Föräldrar</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oförmåga till delad uppmärksamhet • Begränsat känslomässigt samspel • Otydlig uppfostran • Bristande engagemang för barnets utveckling i förskolan <p>Barn</p> <p><u>Utagerande</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Tal- och språkförsening • Agerar först och tänker sedan • Koncentrationssvårigheter • Lätt distraherad <p><u>Inåtvända</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Besvärligt temperament (inbunden, socialt tillbakadragen, lättretlig) • Avisande mot andra barn • Svag utveckling i förskola <p><u>Allvarlig psykiatrisk sjuklighet</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Motoriska, språkliga eller kognitiva funktionsnedsättningar • Huvud-/skallskada 	<p>Föräldrar</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oförmåga till delad uppmärksamhet • Begränsat känslomässigt samspel • Otydlig uppfostran • Bristande engagemang för barnets skolgång <p>Barn</p> <p><u>Generella</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Utagerande, sensationssökande • Skolmisslyckanden • Aggressivitet • Begränsad impuls kontroll • Besvärligt temperament <p><u>Inåtvända</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Apati • Negativa tankar om sig själv och omvärlden • Omotiverad • Bristande kamratrelationer • Begränsad problemlösningsförmåga <p><u>Allvarlig psykiatrisk sjukdom</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Självrapporterade psykosymtom • Huvud-/skallskada 	<p>Föräldrar</p> <ul style="list-style-type: none"> • Negativa sociala normer • Litet stöd till barnets utveckling av förmågor och självkontroll • Bristande trygghet och kärlek • Bristande engagemang för barnets skolgång • Familjekonflikter • Ensamstående förälder <p>Barn</p> <p><u>Inåtvända</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Tidig pubertet • Koncentrationssvårigheter • Dåligt självförtroende • Extremt behov av uppskattning och socialt stöd • Skolmisslyckanden, skolfrånvaro <p><u>Allvarlig psykiatrisk sjuklighet</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Huvud-/skallskada • Cannabisanvändning 	<p>Föräldrar</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bristande stöd till frigörelse <p>Barn</p> <ul style="list-style-type: none"> • Inga relationer till vuxna utanför familjen • Negativa tankar • Begränsad social förmåga • Begränsad problemlösningsförmåga • Bristande kamratrelationer

GENERELLA RISK- OCH FRISKFÄKTORER GÄLLANDE BARNES UTVECKLING (KÄLLA: SKL.SE/PSYNK) (Se även risk- och skyddsfaktorer för normbrytande beteende. Viss överlappning.)

<p>FRISKFÄKTORER - För att främja barns utveckling krävs att samhället allmänt:</p> <p>Upprätthåller tydliga normer och förväntningar i omgivningen. Stöder barn och unga att få utveckla god anknytning till andra människor. Ger barn och unga möjlighet att utveckla grundläggande sociala och kognitiva kompetenser. Uppmärksammar positiva sociala handlingar och ger stöd för att de utvecklas och används</p>	<p>RISKFÄKTORER - Det är viktigt att särskilt uppmärksamma:</p> <p><u>Samhällsfaktorer</u> Områden med hög social och ekonomisk belastning. Stor in- och utflyttning i området. Bristande sociala nätverk och låg grad av socialt kapital.</p> <p><u>Föräldrafaktorer</u> Missbruk hos föräldrar. Psyisk ohälsa hos föräldrar. Föräldrar med kognitiva svårigheter. Föräldrar med egen stress t.ex. förluster av nära anhöriga. Föräldrar med relationella problem, våld och konflikter. Föräldrar med ekonomisk utsatthet.</p> <p><u>Barnfaktorer</u> Barn som utsätts för fysiska/psykiska övergrepp och bristande omsorg. Barn med låg begåvning. Barn som placeras i samhällets vård. Barn med funktionshinder.</p>
---	--